

Барабанова Наталія Ростиславівна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
професор кафедри журналістики, кандидат педагогічних наук, доцент*

Грушевська Юлія Андріївна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри журналістики, кандидат філологічних наук*

СОЦІОКОМУНІКАТИВНИЙ АСПЕКТ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ФАХІВЦЯ

Сучасні дослідження компонентів знань, умінь і навичок фахівців спираються на результати аналізу наукової літератури, в якій сукупність цих категорій визначається як компетенція або компетентність (в залежності від системи доказів автора).

Ознаками прояву компетентності найчастіше називаються «ефективність», «адаптивність», «досягнення», «успішність», «якість», «кількість», «розуміння», «результативність», «володіння» [3].

У постперебудівний період активний розвиток вітчизняної науки та промисловості зажадав практично від усіх фахівців наявності тих якостей, за якими закріпилися поняття «компетенція». Так, комунікативну компетентність часто визначають як «володіння складними комунікативними навичками та вміннями, формування адекватних умінь у нових соціальних структурах, знання культурних норм і обмежень у спілкуванні, знання звичаїв, традицій, етикету в сфері спілкування, дотримання правил пристойності, вихованість, орієнтація в комунікативних засобах, властивих національному, становому менталітету і які виражаються в рамках даної професії» [4].

Комунікативна компетентність давно сприймається у сучасному суспільстві як фактор професіоналізму, що підтверджують не лише теоретики, а й практики професійних комунікацій.

Уточнюючи набір компонентів узагальненої компетентності випускника вишу, безумовно, необхідно в першу чергу говорити про його професійну компетенцію, тобто про наявність тих якостей, які дозволять адаптуватися до умов певної трудової діяльності. Однак без активності фахівця, що відображає його особистісні психологічні та соціальні якості, нормальна трудова діяльність неможлива. У зв'язку з цим в різних переліках компетентностей все частіше називають загальну соціокомунікативну компетентність.

Оптимізуючи компетентності ділової людини, незалежно від сфери його діяльності, ми звертаємо пильнішу увагу на соціокомунікативну компетентність, що є, на нашу думку, аспектом професійної.

Якщо вважати компонентами професійної компетенції загальнопрофесійні знання, вміння, навички, здібності, а також готовність їх актуалізувати у сфері певної групи професій, соціокомунікативний аспект складе володіння комунікативними технологіями, знання ділового етикету, іноземних мов, вміння встановлювати ділові контакти і т. д.

У складі соціально-психологічного блоку професійної компетенції дослідники розглядають такі компетентності:

- соціальні (толерантність, відповідальність, колегіальність),
- персональні (готовність і прагнення до саморозвитку, самовдосконалення, самоосвіти, рефлексія, креативність і т.п.),
- інформаційні (володіння новими технологіями, їх критичне використання, знання іноземних мов і т.п.),
- екологічні (екологічна відповідальність, заснована на знанні загальних законів розвитку суспільства та природи),

- валеологічні (готовність і прагнення до ведення здорового способу життя).

Формування всіх перерахованих компетенцій можливо як в процесі отримання необхідних знань, так і в процесі проходження виробничої практики. Саме на практиці перевіряється теза про те, що професійна діяльність людини нерозривно пов'язана з цілою низкою ситуацій, в яких реалізується його соціально-психологічна, ділова, професійна компетенція. Ефективність цієї діяльності залежить від того, який набір (обсяг) знань, умінь і навичок певного характеру може реалізувати людина в своїй роботі, у всіх ситуаціях трудової та соціальної активності.

В останні роки про необхідність розвитку соціокомунікативної компетентності як аспекту професійної активно заговорили практики ділових комунікацій. Вони дійшли висновку про необхідність додаткової освіти фахівців у компетентнісному ключі [2].

На підставі аналізу поглядів практиків на проблеми володіння компетенцією різного рівня ми робимо наступні висновки:

- компетентнісний підхід до формування «портрету фахівця» необхідно здійснювати з урахуванням вимог часу, відображених в освітніх програмах і паспорті спеціальностей;
- аспектом професійної компетенції фахівця повинна стати соціокомунікативна компетентність;
- сукупність різних компетентнісних характеристик фахівця формує розуміння про рівень його професійно-комунікативної культури [1].

Список використаної літератури:

1. Барабанова Н.Р. Соціокомунікативний аспект професійної компетентності фахівця: аналіз, стратегії розвитку : монографія / Н.Р.

Барабанова; Нац. ун-т «Одеська юридична академія». — Одеса: Фенікс: 2018. — 316 с.

2. Барабанова Н. Р. Ефективна комунікація ділових людей : навчальний посібник / Н. Р. Барабанова, В. Г. Спрінсян. — Одеса : Друк, 2009. — 102 с.

3. Ильязова М. Д. Компетентность, компетенция, квалификация – основные направления современных исследований / М. Д. Ильязова // Профессиональное образование. Столица. – № 1. – 2008. – С. 9.

4. Куницына В. Н. Межличностное общение: учебник для вузов / В. Н. Куницына, Н. В. Казаринова, В. М. Погольша. – СПб. : Питер, 2001. – 544 с.